

Sygn. akt SNO 6/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Jan Bogdan Rychlicki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Zbigniew Hajn

Protokolant Katarzyna Wojnicka

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Apelacyjnego i
przedstawiciela Ministra Sprawiedliwości,
po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 kwietnia 2016 r.,
sprawy **H. P.**

sędziego Sądu Okręgowego w stanie spoczynku
w związku z odwołaniami obwinionej, obrońcy i Ministra Sprawiedliwości
od wyroku Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego
z dnia 3 listopada 2015 r.,

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że na podstawie art. 104 § 3 pkt 2 u.s.p. w miejsce wymierzonej kary dyscyplinarnej upomnienia orzeka karę nagany;

2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. S. E. Kancelara Adwokacka kwotę 738 zł (siedemset trzydzieści osiem złotych) w tym 23 % podatku WAT, za obronę z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

3. koszty postępowania ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny, wyrokiem z dnia 3 listopada 2015, H.P., sędziego Sądu Okręgowego w stanie spoczynku uznał za winną popełnienia zarzucanego jej przewinienia dyscyplinarnego polegającego na tym, że w okresie od dnia 26 czerwca 2013 r., do dnia 19 września 2013 r., podczas pełnienia obowiązków służbowych na terenie budynku Sądu Okręgowego dwukrotnie w dniach 26 czerwca 2013 r. i 19 września 2013 r. odmówiła poddaniu się badaniom na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu, które zostało zarządzone przez Prezesa Sądu Okręgowego, czym uchybiła godności urzędu sędziowskiego, tj. przewinienia dyscyplinarnego, określonego w art. 107 § 1 u.s.p. i za to na podstawie art. 104 § 3 pkt 1 u.s.p. wymierzył jej karę dyscyplinarną upomnienia.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny ustalił, że w dniu 26 czerwca 2013 r. około godz. 9.00 obwiniona przystąpiła do wykonywania obowiązków służbowych na terenie budynku Sądu Okręgowego – udała się na salę [...] , gdzie miała wyznaczone posiedzenie. Przewodnicząca Wydziału [...] otrzymała w tym samym dniu rano informację, że stan obwinionej budzi wątpliwości co do możliwości podjęcia przez nią pracy. Po udaniu się na salę rozpraw, [...] poinformowała obwinioną, że nie może prowadzić posiedzenia i w związku z tym przejęła jej obowiązki. W międzyczasie Prezes Sądu Okręgowego, w porozumieniu z Wiceprezesem zarządziła zbadanie stanu obwinionej na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu. W tym celu do pomieszczenia, w którym znajdowała się obwiniona, skierowano dwóch funkcjonariuszy Komendy Policji – komisarza B. G. i podkomisarza D. M. W obecności funkcjonariuszy obwiniona odmówiła poddania się temu badaniu powołując się na immunitet sędziowski, o czym funkcjonariusze powiadomili kierownictwo Sądu Okręgowego.

W dniu 19 września 2013 r. obwiniona wykonywała swoje obowiązki służbowe na terenie Sądu Okręgowego pełniąc dyżur w swoim pokoju. SSO [...] przebywająca w sąsiednim pokoju oraz SSO [...] uznały, że obwiniona znajduje się pod wpływem alkoholu. W związku z tym, Prezes Sądu Okręgowego zarządziła zbadanie tej okoliczności alkometrem. W obecności Wiceprezes Sądu Okręgowego

oraz trzech funkcjonariuszy Policji w osobach: sierż. sztab. R. D., podinspektora L. M. oraz sierżanta A. P. obwiniona odmówiła poddaniu się badaniu na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu, powołując się na immunitet sędziowski.

W związku z tymi wydarzeniami obwinioną skierowano na stosowne leczenie i podjęcie terapii, celem stwierdzenia jej zdolności lub przeciwwskazań do wykonywania pracy na stanowisku sędziego. Stosownym orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 14 marca 2014 r., obwiniona została uznana za trwale niezdolną do pracy na stanowisku sędziego, a uchwałą KRS nr .../2014, została przeniesiona w stan spoczynku z dniem 2 czerwca 2014 r. Z kolei orzeczeniem Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności z dnia 9 grudnia 2014 r., wydanym na czas do 10 grudnia 2016 r., obwinioną zakwalifikowano do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności. W toku postępowania dyscyplinarnego obwiniona w tej sytuacji nie złożyła żadnych wyjaśnień, czy to w formie pisemnej czy ustnej, zaś w toku rozprawy dyscyplinarnej w dniu 28 sierpnia 2015 r., na podstawie art. 79 § 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. wyznaczono obwinionej obrońcę z urzędu, w osobie adw. S.E. Kancelaria Adwokacka w [...].

Odwołanie od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego wnieśli: obwiniona i jej obrońca oraz Minister Sprawiedliwości, na niekorzyść obwinionej w części dotyczącej orzeczenia o karze.

Obwiniona, zaskarżając wyrok w całości i podnosząc okoliczności związane ze stanem jej zdrowia, zakwestionowała w ogólnej formie sposób procedowania przed Sądem Apelacyjnym – Sądem Dyscyplinarnym w tym fakt, że nie została powiadomiona o terminie rozprawy wyznaczonej na dzień 3 listopada 2015 r. W tej sytuacji, w ocenie obwinionej, pozbawiono ją możliwości podjęcia się w pełni obrony swojego postępowania. Obwiniona nie sprecyzowała końcowego wniosku, co do sposobu rozstrzygnięcia sprawy w postępowaniu odwoławczym.

Obrońca obwinionej na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 438 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych polegający na nieprawidłowym i nieznajdującym oparcia w zgromadzonym materiale dowodowym przyjęciu, że w sprawie obwinionej zaistniały okoliczności uzasadniające

konieczność wydania wobec obwinionej polecenia poddania się badaniu na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu, w sytuacji, gdy takie okoliczności nie zaistniały. Odwołujący na podstawie tak sformułowanego zarzutu wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie obwinionej od zarzucanego jej przewinienia dyscyplinarnego, a w przypadku nieuwzględnienia tego wniosku, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu do ponownego rozpoznania.

Obrońca w uzasadnieniu odwołania wskazał, że „tylko rzetelna” analiza okoliczności podmiotowych i przedmiotowych w niniejszej sprawie pozwalała na przypisanie obwinionej konkretnego zamiaru w związku z odmową poddania się badaniu na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu. W ocenie autora, odwołania okoliczności związane ze stanem zdrowia obwinionej zostały „kompletnie pominięte” przez Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny, w związku z tym nie można wykluczyć, że zaobserwowane u obwinionej zaburzenia w czasie inkryminowanego zdarzenia (problemy z poruszaniem się, lekko zniekształcona mowa) były zapowiedzią zbliżającego się udaru. W związku z tym, przyjęcie, że wobec obwinionej zachodziły jednoznaczne przyczyny poddające ponad wszelką wątpliwość możliwość wykonywania przez nią obowiązków służbowych i w konsekwencji tego stanu rzeczy zarządzenie przeprowadzenia badań stanu obwinionej na zawartość alkoholu było jednostronne i pozbawione waloru obiektywizmu.

Z kolei Minister Sprawiedliwości zaskarżając wyrok, na niekorzyść obwinionej w części o karze, zarzucił jej rażącą niewspółmierność polegającą na wymierzeniu kary dyscyplinarnej upomnienia, będącą rezultatem nieuwzględnienia we właściwy sposób wagi i szkodliwości społecznej popełnionego przez nią czynu, a także celu jaki powinna spełniać kara. Odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez orzeczenie wobec obwinionej na podstawie art. 104 § 3 pkt 3 u.s.p. kary dyscyplinarnej zawieszenia waloryzacji uposażenia sędziego na okres 3 lat. W ocenie odwołującego, orzeczona najłżejsza kara dyscyplinarna w postaci upomnienia na tle trafnie ustalonych przez Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny okoliczności faktycznych razi swoją łagodnością, a przez to jest ona

niewspółmierna do wagi i szkodliwości społecznej czynu popełnionego przez obwinioną. Autor odwołania wskazując na orzecznictwo Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego oraz Sądu Najwyższego (wymienione w odwołaniu), akcentuje, że sąd orzekający całkowicie pominął w kontekście wyboru kary dyscyplinarnej ciężar gatunkowy przewinienia, a także jego szkodliwość społeczną i korporacyjną. W sytuacji, kiedy obwiniona zasłaniając się immunitetem sędziowskim, odmówiła poddania się badaniu na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu zarządzonym przez jej przełożonych, to zasadnym jest przyjęcie, że stopień społecznej szkodliwości przypisanego jej przewinienia dyscyplinarnego jest znaczny. W tej części swoich wywodów Minister Sprawiedliwości wskazał też na linię orzecniczą sądów powszechnych – sądów pracy oraz Sądu Najwyższego, gdzie odmowa pracownika poddania się badaniu na zawartość alkoholu, oceniana jest jako ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych oceniane przez pryzmat art. 52 § 1 pkt 1 k.p. W związku z tym karą adekwatną do popełnionego przez obwinioną przewinienia dyscyplinarnego jest postulowana w odwołaniu kara dyscyplinarna, o której mowa w art. 104 § 3 pkt 3 u.s.p.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny rozważył, co następuje.

Odwołania obwinionej i jej obrońcy są niezasadne. Natomiast odwołanie Ministra Sprawiedliwości należało uwzględnić i dokonać zmiany zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie, na podstawie art. 104 § 3 pkt 2 u.s.p., kary nagany, a nie postulowanej przez odwołującego kary dyscyplinarnej, o której mowa w art. 104 § 3 pkt 3 u.s.p. Sąd Najwyższy, dokonując korekty zaskarżonego wyroku w ten sposób, był władny orzec niewnioskowaną przez skarżącego karę dyscyplinarną nagany, albowiem wyrok ten był zaskarżony przez odwołującego w części o karze.

Ocena wniesionych odwołań została dokonana z powodów następujących.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważywszy na tożsamą bądź podobną argumentację podniesioną w odwołaniach obwinionej i jej obrońcy uznał za celowe łączne odniesienie się do wniesionych odwołań. Wbrew temu, co podniesiono w ich uzasadnieniach Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny trafnie ustalił stan faktyczny niniejszej sprawy. Postępowanie przed Sądem Apelacyjnym – Sądem

Dyscyplinarnym było prowadzone z udziałem obrońcy wyznaczonego obwinionej. Na rozprawie w dniu 23 października 2015 r. obrońca obwinionej (substytut wyznaczonego obrońcy) przyjął do wiadomości decyzję sądu o odroczeniu wydania wyroku do dnia 3 listopada 2015 r. Zatem obwiniona skutecznie nie może podnosić tej okoliczności jako uniemożliwiającej jej obronę w toku postępowania. Jakkolwiek istotnie w toku postępowania dyscyplinarnego przed sądem obwiniona nie złożyła żadnych wyjaśnień, to niemniej jednak prawo do obrony nie zostało w żaden sposób naruszone, bowiem wyznaczony obrońca bądź jego substytut prawidłowo wykonywali swoje obowiązki. W szczególności nie budzi żadnych wątpliwości okoliczność, że bezpośrednim powodem niepoddania się stosownym badaniom przez obwinioną był określony stan jej zachowania, ale nie wywołany schorzeniami zdrowotnymi, o których mowa w szczególności w odwołaniu obrońcy obwinionej (oznaki udaru). Zatem w oparciu o ustalone w sprawie dowody, Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny słusznie uznał, że zaistniało uzasadnione przypuszczenie, że obwiniona znajduje się w stanie nietrzeźwości. W tej sytuacji uprawnione były polecenia przełożonych obwinionej, ażeby poddała się stosownemu badaniu. Odmowa wykonania tych poleceń prawidłowo została też oceniona jako przewinienie dyscyplinarne, o którym mowa w art. 107 § 1 u.s.p. Wskazać też należy w tej części, że czynności podejmowane przez przełożonych obwinionej *stricto* należą do tzw. poleceń w zakresie czynności administracyjnych kierowania danym sądem. W związku z tym sędzia zobowiązany jest wykonać je bezwarunkowo i nie może, powołując się na zasady niezawisłości sędziowskiej, odmówić bądź uchylić się od ich wykonania (por. Komentarz do Prawa o ustroju sądów powszechnych i ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa pod red. J. Gudowskiego, Warszawa 2002, art. 79 teza 2).

Natomiast przyznać należało rację w części Ministrowi Sprawiedliwości w zakresie rażącej łagodności orzeczonej kary dyscyplinarnej upomnienia. Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny, zważywszy na incydentalność tego rodzaju zachowań obwinionej na tle jej wieloletniej dobrej służby, fakt przejścia przez nią w stan spoczynku na skutek złego stanu jej zdrowia, uznał, że karą właściwą jest najniższa z katalogu kar dyscyplinarnych – kara upomnienia (a nie kara nagany postulowana przez Z-cę Rzecznika Dyscyplinarnego). Sąd Najwyższy – Sąd

Dyscyplinarny nie podziela tej oceny czynu obwinionej. Czyn ten na pewno nie znamionuje się znaczną szkodliwością, jak postrzega to Minister Sprawiedliwości, nie mniej jednak, jego okoliczności podmiotowe i przedmiotowe, o których mowa wyżej, w pełni uzasadniają orzeczenie wobec obwinionej kary nagany, która stosownie do faktu, że obwiniona jest sędzią w stanie spoczynku wypełni swoje funkcje w zakresie społecznego jej oddziaływania jak i też kształtowania prawidłowych postaw w zakresie sprawowania obowiązków służbowych sędziego oraz postaw sędziego w stanie spoczynku. Stąd też takie, a nie postulowane przez Ministra Sprawiedliwości rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

eb